

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Geen standjes maar sometjes

De samenleving seksualiseert en scholen doen daaraan mee. Dit heeft niets met een vrij en ongedwongen leven te maken, maar alles met dwang en imitatiegedrag. Voor kinderen is deze ontwikkeling funest. Ze moeten eerst de ruimte krijgen om een stabiele en onafhankelijke geest te ontwikkelen. Pas dan weten ze wanneer toe te geven aan lichamelijke impulsen.

.....
door *Nelleke Vermeer*
.....

Redacteur bij het *Nederlands Dagblad* en freelance journalist. Zij is bezig met een biografie van oud-CHU-politica Freule Wttewaall van Stoetwegen.

NOOIT HADDEN NEDERLANDSE VROUWEN zoveel vrijheid als nu. Ze kunnen een goede opleiding volgen, een leuke baan zoeken en zelfstandig beslissingen nemen. Na de emancipatiegolf in de jaren '60 en '70 kwam er evenwicht in de man-vrouwverhoudingen, nieuwe samenlevingsvormen ontstonden en in de orde van huwelijk en gezin kwam licht en ruimte.

De weg naar omhoog was effen; tegenwoordig kan iedereen die geen ziekte, trauma's of kwelgeesten heeft een vrij en ongedwongen leven leiden. Men kan zich leuk en comfortabel kleden, vrienden en vriendinnen hebben en een levenspartner naar keuze zoeken. Zelfs de meest verstokte vrijgezel vindt via internet een 'match'. Mannen en vrouwen kunnen zich een beschaafd en luxe bestaan veroorloven en hun kinderen opvoeden tot onafhankelijke, zelfbewuste volwassenen.

Vreemd genoeg brengt dat vrije leven geen geluk. Wie om zich heen kijkt, ziet verkramptheid en problemen. In de kleding, in de omgangsvormen, in het koopgedrag en in de seks is van alles te vinden, behalve ongedwongenheid. Een eeuw nadat de reformbeweging het korset afschafte en veertig jaar nadat Dolle Mina de bh verbrandde, snijden de vrouwen van nu hun benen aan strings, persen zich in heupbroeken en rillen van de kou

met hun diepe décolletés. Ze kwellen zichzelf met diëten en smeren hun hoofden in met giftige verfstoffen, uit angst voor grijze haren.

Hun dochters uit groep 6 nemen kinderdeodorant mee naar school, om na de gymles hun zweetloze okseltjes met bloemengeuren te bespuiten. Ze dragen truitjes met blote schouders en vinden de liefdesliedjes van K3 allang kinderachtig. Meiden uit groep 8 vragen hun nieuwe leraar wanneer hij voor het eerst gezoend heeft, of hij verkering heeft en of hij op Hyves en MSN zit. Dat lijkt leuk en los, maar het is een beperkte wereld waarin zij leven. Hier ligt de grens, diepgaandere vragen kunnen ze niet verzinnen.

Het zijn meiden die binnenkort naar de brugklas gaan, voorzien van een nieuwe fiets, stabilo's in alle kleuren, een echt eigen mobieltje en een agenda van dertien euro. De aankopen geven ouders het gevoel dat hun kind een goede start krijgt. Ze bezwijken voor de druk van winkeliers, reclames en andere ouders. Ouders die hun kind geen mobiele telefoon meegeven, ontstellen hun omgeving en krijgen het verwijt dat ze 'onverantwoord' zijn en hun kind 'veiligheid' onthouden. Het zijn onzinnige redeneringen die er grif ingaan. De bezwaarden sluiten hun ogen voor de werkelijkheid, die leert dat kinderen het apparaat gebruiken als speelgoed. Onderweg en tijdens de lessen sms'en, fotograferen en filmen ze ermee. Thuis zetten ze het beeldmateriaal op Hyves, chatten en flirten met klas- en schoolgenoten, terwijl hun ouders denken dat ze huiswerk maken. Wie geen Hyves heeft, is een museumstuk.

ONBENULLIGE STRIJD OM EEUWIGE JEUGD

Volwassenen noch kinderen zijn bestand tegen die druk. Ze kijken niet naar wat ze zelf willen, ze hunkeren alleen naar acceptatie. Er wordt een klemmend beroep gedaan op hun fysieke presentatie, met een begerenswaardig uiterlijk en statusverhogende hebbedingen. In zo'n omgeving is seksualisering vanzelfsprekend. De mooie spullen en het strakke lichaam zijn even verslavend als vergankelijk. Van luxe krijgt niemand ooit genoeg. Seks als lustbevrediging geeft zelden voldoening en leidt tot grensverlegging. Het lichamelijke roept om meer en neemt de geest in beslag. Het motto 'baas over eigen lichaam' uit de jaren '60 rustte op een naïeve gedachte. Mensen kunnen niet losbandig zijn zonder eraan onderdoor te gaan. De enige manier om 'baas over eigen lichaam' te zijn, is een stabiele, onafhankelijke geest die de leiding heeft en bepaalt of en zo ja wanneer hij toegeeft aan lichamelijke impulsen.

Kinderen die dat niet leren, rennen in de puberteit hun hormonen achterna. Pubers die van hun opvoeders niet horen dat rust, geduld en volharding voorwaarden zijn om verder te komen in het leven, hopsen van im-

puls naar impuls, ook in de liefde en de seks. Dat is wat er nu gebeurt. De samenleving seksualiseert. Vooral pubers hebben ermee te maken. Volgens onderzoek van de Rutgers Nisso Groep en Soa Aids Nederland uit 2005 was in 1995 24 procent van de scholieren minstens eenmaal met iemand naar bed geweest.¹ In 2005 was het 30 procent. Nog veel meer kinderen waren op een iets minder vergaande manier met seks bezig. De leeftijd waarop seks een belangrijke rol gaat spelen in het leven, daalt. Van de tieners tussen de 12 en 14 jaar heeft zeven procent 'het' al eens gedaan. De kinderen zelf zeggen dat ze hebben 'gesekst'. De term is goed gekozen. 'Seksen' doe je bij eendagskuikens. Het seksen van de pubers is een dierlijke bezigheid, een bekroning op een kortstondige, onvaste voorkeur voor iemand van – meestal – het andere geslacht.

Scholen doen alsof het normaal is en volgen de trends: als kinderen jong over seks praten en veel bloot op tv zien, moeten ze maar gauw voorgelicht worden. Ze moeten leren 'ermee om te gaan', hoe jonger hoe beter. Basis-scholen hielden in 2009 voor de vierde keer 'De week van de Lentekriebels'. In 2008 deden er ruim 250 scholen mee, waaronder veel confessionele

*Seks is niet normaal, seks is
bijzonder en omkleed met taboes*

scholen. In die week krijgen alle groepen dagelijks les over relaties en seksualiteit. In de onderbouw gaat het over bloot, over verschillen tussen jongetjes en meisjes of over de komst van een broertje of zusje. Onderwerpen in de middenbouw

zijn verliefdheid en de eerste puberteitskenmerken. De bovenbouw praat over lichamelijke veranderingen, liefde, seks en relaties.

Zo doen de scholen mee aan de normalisering van jeugdseks. En dat is ook de bedoeling van de scholen. Seks moet normaal worden.

Het is treurig dat scholen meedeinen met de ontwikkelingen. Waar blijft het verzet? Seks is niet normaal, seks is bijzonder en omkleed met taboes. Wie dat bestrijdt, moet naar zichzelf kijken. Wie van de vooruitstrevende, voorlichtende juffen zegt 's ochtends bij de voordeur tegen haar buurvrouw: 'Mijn man en ik hebben het gisteravond toch zó lekker gedaan'? Geen meester excuseert zich in de koffiekamer voor zijn slaperigheid omdat 'het' gisteravond pas na anderhalf uur wurmen wou lukken. De oudsten van hen zijn opgevoed in de jaren '60, de anderen zijn toen geboren, of later. Voor hen zijn leeftijd en schaamte geen excuus voor terughoudendheid, het moet wat anders zijn, het moet de natuurlijke hang naar privacy zijn. Ondertussen laten ze de volgende generatie opgroeien tot exhibitionisten, die vanaf hun vroege puberteit bezig zijn met seks. En dat zijn ze.

PUBERSEKS IS GESTUMPER EN GESTUNTEL

Officieel weten ze wat hun te wachten staat, ze hebben de feiten geleerd, maar het maakt weinig uit. Hun onvolgroeide geest weet zich geen raad met het ontlukende lichaam en met de prikkels en plichten die wachten. Hun frontale cortex is nog tot na hun twintigste jaar in ontwikkeling. Het is het hersendeel dat verantwoordelijk is voor planning, organisatie en het inschatten van de gevolgen van daden. Pubers overzien niet waar ze aan beginnen als ze seksen. Ze zien reclames en video's met stoere, brede binken en onderhorige, slanke sletjes, waardoor ze zich in bed nog onzekerder voelen dan ze van nature toch al zijn. De enige winst van de kennis die ze opdeden, is dat ze voorbehoedmiddelen gebruiken. Dat is heel wat. En heel misschien durven ze soms 'nee' te zeggen als ze niet 'willen'.

Het 'seksen' van pubers is gerommel, gestumper en gestuntel. Het maandblad *Girlz!*, bedoeld voor meisjes van 12 tot 19 jaar, heeft een kernoplage van ruim 118.000 exemplaren. In 2007 las een op de drie meisjes van 13 tot 17 jaar dit blad, dat schrijft over seks, mooi zijn en 'de eerste keer' en een probleemrubriek heeft waarin lezeressen vragen stellen over vrijen zonder condoom, seksen met je neef en seksen als je ongesteld bent.

Het is onheus de 'seksualisering' van de samenleving te relativieren. De druk op volwassenen en kinderen is krachtig. Sexy zijn en met seks bezig zijn, is een plicht. Dit heeft niets met vrijheid, peace en flowerpower te maken. Vrije seks is een illusie, de praktijk is rigide. Seks heeft liefde nodig om te kunnen gedijen. En enig volwassen inzicht. Volgens biopsycholoog Martine Delfos kan seksualiteit alleen opbloeien in een bestendige verhouding, waarin twee personen geestelijk op elkaar betrokken zijn.² Lichamelijke bevrediging is er alleen als het zorghormoon oxytocine wordt aangemaakt. Daarvoor is duurzame liefde nodig.

Seks zonder liefde is een flop, puberseks is gerommel. Een sexy uiterlijk is kortstondig interessant: half ontblote borsten boeien niemand meer. Mannen met onverhulde boxershorts en een kruis tot op de knieën zijn ook niet spannend meer. Alles went. Modemakers zijn creatief genoeg om telkens een stap verder te gaan, maar mode vergaat. Dat geldt ook voor de Lentekriebels van de scholen. Even krijgen de kinderen rode oortjes, maar na een paar herhalingen wordt de 'voorlichting' sleets, dan weten ze het wel weer en gaan ze zich vervelen. De spanning zal verdwijnen, de wal keert het schip, iedereen krijgt genoeg van seks en de samenleving zal deseksualiseren, denken sommigen.

Ze hebben het mis. In de hele geschiedenis is seks de oorzaak van geluk, vertier, verdriet, uitwassen, misbruik en verderf. Er is geen reden te denken dat het goed komt. Maar er is wel een reden om te streven naar ver-

betering en er is ook hoop dat die er komt. Alle ouders willen dat hun kinderen een opleiding volgen en een passende baan krijgen. Zeer weinigen willen dat hun kinderen op dertienjarige leeftijd 'seksen' en op msn zitten in plaats van huiswerk maken. De reden waarom het toch gebeurt, is de onzekerheid van de ouders en de neiging tot kuddegedrag. Kuddegedrag is van alle tijden, maar vroeger was het aan beperkingen onderhevig. Nu is het onbeperkt. In een geïndividualiseerde samenleving is iedereen alleen. In de trein zitten de mensen naast en tegenover elkaar zwijsend te sms'en, te bellen of een computerspelletje te doen. Het is alsof ze allemaal in een koker zitten, ook als ze zich met anderen moeten verstaan. Ze gedragen zich stereotiep, hun taal is vluchtig, vlak en betekenisloos. Kinderen communiceren veel en snel, tijd en ruimte voor diepgang ontbreken. Ouders hebben 's avonds de tv aan en wat ze daar zien is al even vlak en onecht. Ook programma's die niet als 'dom' te boek staan, zoals taalspelletjes en kennisquizzes, worden gepresenteerd door dames en heren die zo verschrikkelijk 'zichzelf' staan te zijn, dat ze er gezichtskramp van krijgen. Het is schijn, maar het publiek neemt het kritiekloos over.

WOORDJES EN WISKUNDE TUSSEN DE OREN

Het groepsgegedrag ondermijnt de samenleving. Mensen moeten stoppen met imiteren en eigen keuzes gaan maken. Om te weten welke kant ze op kunnen, hebben ze doelen en idealen nodig. Schrijvers, mediamakers,

Politici moeten nu eens niet toegeven aan de lusten van het volk, maar die frustreren

intellectuelen en politici moeten die aanreiken. Sommigen hebben dat al begrepen. Sunny Bergman maakte een documentaire, Myrthe Hilkens schreef een boek en Stine Jensen hield lezingen om mensen op te roepen zich niet te laten ringeloren door de massamedia en lak te hebben aan het schoonheidsideaal.³

Politici vonden elkaar in hun verzet tegen de verloederding van de zeden en ontplooiden voorzichtige ideeën.

De losse initiatieven zijn loffelijk, maar het probleem van de seksualisering is te groot om vanuit clubjes of met ministeriële nota's te bestrijden. Om de samenleving op een hoger peil te brengen, moeten de politici zichzelf aanpakken. Net als de moeders in strings, de voorlichtende meesters en juffen en de bellende pubers zijn zij producten van de wereld waarin zij opgroeiden: niet initiërend, maar volgend. Minister Plasterk wil nog meer en betere seksuele voorlichting op scholen. Behoedzaam, als een echt kuddedier, stemt hij zijn maatregelen af op wat er 'leeft' in de

maatschappij. Hij vraagt ‘hoe gaan we hiermee om?’ in plaats van ‘gáán we hiermee om?’.

Politici moeten nu eens niet toegeven aan de lusten van het volk, maar die frustreren. De tijd is gunstig, velen hebben genoeg van de vlakheid, de vunzigheid en de uitbuiting. Het zal een opluchting zijn als de leiders van het land ‘omgaan met’ vervangen door kritische zin, als ze absurditeiten en wantoestanden bij de naam gaan noemen. Dan zullen ze fungeren als voorbeelden van durf en onafhankelijkheid en houden ze de mensen een spiegel voor. Mensen zullen inzien dat kinderen die altijd seks tussen de oren hebben, zich niet zullen ontplooiën.

Als het zo gaat, zullen de kinderen van de toekomst geen tv of computer op hun kamer krijgen. Ze onthouden zich van vlak vermaak, vergeten de rolmodellen in de videoclippen en stoppen met chatten. In hun stille kamer hoeven ze zich niet af te vragen wat anderen van hen vinden, ze hoeven niet mooi en vlot te zijn, ze komen tot rust. Dan gaan ze doen waar hun hersenen rijp voor zijn en wat op hun leeftijd de beste voorbereiding is op een zinvolle toekomst: hun schoolwerk. Ze hebben er alle tijd en gelegenheid voor. Laat anderen maar ‘dom bezig’ zijn, zij trekken zich daar niets van aan. Hun hormonen zijn in beweging en leiden soms wel af, maar winnen het niet van de aandacht voor rekensommen, woordjes, wiskunde en geschiedenis. Geleidelijk doorzien ze de finesses van de bloemetjes en de bijtjes, tijdens de biologieles op school en door de volwassenen in hun omgeving. Als die laten zien dat liefde en wederzijdse belangstelling de basis van een langdurige relatie zijn en dat seks bij een volwassen lichaam hoort, waarin een volwassen geest zit, dan komt het goed met de seksualisering van Nederland. Eerder niet.

Noten

- 1 H. de Graaf, S. Meijer, J. Poelman, I. Vanwesenbeeck, *Seks onder je 25e. Seksuele gezondheid van jongeren in Nederland anno 2005*. Delft: Eburon, 2005. Een Engelstalige samenvatting van dit rapport is te vinden op www.seksonderje25e.nl.
- 2 Hendrik Spiering, ‘De derde seksuele revolutie’ (interview met Martine Delfos), in: *M, het maandblad van NRC Handelsblad*, december 2008, pp. 10-14.

- 3 Sunny Bergmans documentaire *Beperkt houdbaar* werd op 8 maart 2007 uitgezonden in de documentairerubriek *Holland Doc*. De film is online te zien via www.beperkthoudbaar.info en te bestellen via <http://www.viewpoint-docs.com/Shop/>. Het boek van Myrthe Hilken heet *McSex. De pornificatie van onze samenleving* (Amsterdam: Veen, 2008). Voor boeken, artikelen en optredens van Stine Jensen over vrouwelijkheid, beeldvorming en seksualisering, zie www.stinejensen.nl.